

Необхідно отримувати нові знання, розвиватись в різних галузях науки та культури, розвиватись у соціально-творчих напрямках, щоб сформувати таку зовнішню культуру, яка б несла в собі цінність та повагу до адвокатської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Сливка С.С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект). Львів: Світ, 2000. 336 с.
2. Сливка С.С. Юридична деонтологія: підручник. Вид. 2-е, перероб. ідопКиїв; АТІКА, 2003. 296 с.
3. Білечук П. Д., Сливка С.С. Правова деонтологія/ за ред. акад. Білечка П.Д. Київ: АТІКА, 1999. 320 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кісліцина І. О.

Лоншакова Валерія Сергіївна

студентка І-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ ПИТАННЯ В РОБОТІ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Досудове розслідування є невід’ємною функцією кожного органу, який займається слідчою діяльністю, а слідчі є ключовими людьми, які відіграють найважливішу роль у виконанні мети досудового розслідування. Слідча діяльність набуває особливої актуальності й сьогодні, коли рівень злочинності зростає, а слідчі працюють з максимальним фізичним та моральним навантаженням і, тим самим, наражаються на жорстокі прояви злочинності, інколи перебувають в екстремальних ситуаціях, здійснюють безліч невідкладних та важливих заходів, приймають відповідальні рішення згідно з процесуальним законодавством. При цьому жодні негативні чинники не повинні впливати на додержання слідчим високих моральних якостей: він повинен залишатися ідеалом непідкупності, моральної чистоти, скромності, берегти й примножувати найкращі традиції слідчої діяльності [1, с. 104].

Але, як і в будь-якій сфері, професія слідчого не виключення: існує ряд проблем із забезпеченням моральності під час досудового розслідування.

У процесі розслідування кримінального правопорушення слідчий входить у систему моральних відносин із широким колом громадян, у тій чи іншій формі, які стосуються скоєного кримінального правопорушення чи провадження у кримінальній справі. Це громадяни, зацікавлені в результаті справи, що захищають свої права та інтереси, тобто учасники процесу (підозрюваний, потерпілий, їх представники, захисник підозрюваного тощо). Саме у відносинах із цими особами у слідчого насамперед виникають правничі та моральні обов'язки під час виконання ним своїх функцій [2, с. 99].

Моральні засади досудового слідства містяться у кримінальному процесуальному законодавстві або обумовлені загальними принципами і нормами моралі і визначають зміст взаємовідносин слідчого і всіх осіб, що беруть участь у справі.

Багато етичних проблем виникає при виконанні слідчих дій. Кожна проведена слідча дія є юридичним фактом, в якому склалися відповідні правовідносини слідчого з учасниками процесу. Розглянемо такі слідчі дії, як допит, огляд, обшук та отримання зразків для експертизи.

Найпоширенішою слідчою дією, яка проводиться в процесі слідства, є допит. Його суть полягає в отриманні від допитуваного відомостей про події кримінального правопорушення, осіб, які його вчинили, причини та умови та інші обставини, що мають значення для справи.

Якщо звернутися до норм кримінального процесуального законодавства, то можна зробити висновок, що під час допиту основним моральним обов'язком слідчого є встановлення та належна оцінка викладених особами фактів, а отримання цих відомостей можливе лише відповідно до закону. Під час допиту моральній оцінці підлягають рішення слідчого про виклик на допит, про місце і час допиту, про осіб, присутніх на допиті, а також про тактику допиту та способи фіксації результатів [3, с. 77].

Допит різних учасників процесу відрізняється характером та можливостями отримати інформацію про події кримінального правопорушення. Якщо слідчий і потерпілий зобов'язані давати правдиві показання, то для підозрюваного і обвинуваченого – це право. Ця обставина не повинна впливати на ставлення слідчого до учасників процесу. У зв'язку з цим, застосування тактичних прийомів під час допиту ґрунтується як на загальних моральних засадах, так і на спеціальних, які формуються залежно від особливостей процесуального становища особи. Те, що допустимо під час допиту обвинуваченого (використання пасток, хитрощів тощо), не може використовуватись під час допиту потерпілого чи свідка [4, с. 59]. У всіх випадках правило про те, що слідчий повинен поважати честь і гідність допитуваного при проведенні допиту, дотримуватись загальнолюдських моральних цінностей, повинно залишатися незмінним.

Огляд є однією з найпоширеніших слідчих дій. До того ж, він часто здійснюється на початку провадження у справі, а коли потрібно негайно оглянути місце події, – то і до моменту внесення відомостей до ЄРДР (ч. 3 ст. 214 КПК).

До етичних вимог стосовно дій слідчого під час огляду належить: негайне прибуття на місце події слідчо-оперативної групи; виявлення потерпілим співчуття та забезпечення впевненості в тому, що кримінальне правопорушення буде розкрито, а винні – справедливо покарані; заборона на проведення заходів, що призводять до безладу, які не зумовлені крайньою потребою, та відновлення початкової обстановки. При цьому в слідчо-оперативній групі слідчий повинен зайняти положення лідера, а її члени повинні продемонструвати повагу один до одного та до понять. З місця події можуть бути вилучені лише такі об'єкти, які можуть мати певне відношення до кримінального провадження [5, с. 162].

Під час проведення оглядів та інших слідчих дій варто утримуватися від характеристик тих чи інших осіб або їхніх дій. Якщо член слідчо-оперативної групи раптово дозволить собі аморальний вчинок, чи то словом образить будь-кого з присутніх, чи то своєю

дією, – слідчий зобов'язаний попередити наодинці винуватого та попросити вибачення у присутніх [5, с. 163].

Стосовно обшуку, то ця слідча дія має певні обмеження прав і свобод людини, але відіграє важливу роль у встановленні істини у кримінальній справі. З цієї причини проведення обшуку викликає серйозні моральні проблеми. Тому цілком виправданою є значна увага стосовно визначення меж і можливостей його здійснення.

При проведенні обшуку можливе обмеження конституційних прав громадян, в том числі права на таємницю особистого життя, оскільки житло є традиційним домашнім осередком, зокрема, місцем не для сторонніх. Права громадян, обмеження яких може спостерігатися при проведенні обшуку – це серйозні моральні проблеми, які вимагають створення реальних гарантій для їх забезпечення [5, с. 171].

Найбільша кількість порушень етики та позитивного права відбувається під час дактилоскопії. Отримавши відповідну інформацію шляхом ознайомлення з антропологічними даними рук людини, слідчий не має морального права використовувати її в інших цілях. Такі файли є офіційними та обмеженими в доступі.

Під час роботи із слідами запаху також може бути порушення моральних норм, особливо при приниженні особи через її специфічний запах, поширення такої інформації серед інших.

Таким чином, через величезну кількість слідчих дій, тактичних прийомів, які використовуються слідчими при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, існує великий масив етичних питань. Проведення слідчих дій під час досудового розслідування кримінальних справ ґрунтується на засадах моралі та толерантності до людини як до найважливішої соціальної цінності в суспільстві. При цьому, не допускається свідоме зволікання етичних основ, оскільки це викликає неповагу чи будь-які сумніви не лише до особи, яка виконує кримінальні процесуальні функції, а й до відповідного органу, в якому вона працює.

Список використаних джерел:

1. Рогатинська Н.З. Слідча етика: постановка та дослідження проблеми в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. С. 103–106.

2. Юридична етика: Навч. посіб. / Г.В. Гребеньков, Д.П. Фіолевський. К: *Алерта*. 2004. 209 с.
3. Любичев С.Г. Этические основы следственной тактики. М., 1980. 240 с.
4. Білоусов О.І. Оцінювання свідчень обвинувачених, підозрюваних, потерпілих і свідків. *Посібник для слідчих і суддів*. К., 1995. 136 с.
5. Парасюк В.М. Філософські аспекти процесуальної діяльності слідчого: монографія. Львів: *Львівський державний університет внутрішніх справ*. 2009. 225 с.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Кісліцина І. О.

Руснак Софія Василівна

*студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції,
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБИ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Конституція України передбачає, що саме гарантії прав та свобод людини обумовлюють сенс та курс роботи держави. Проте, існуюче на даний момент положення зумовлює достатньо нелегкі умови для результативного втілення цих прав. Важливим вбачається не тільки формування дієвої системи безпеки прав і свобод жителів України під час здійснення нормотворчої роботи, але й виконання державними органами дій для результативного втілення мір, котрі входять до їх обов'язків. Тож, головним державним органом для надавання послуг громадянам саме через забезпечення гарантій їх конституційних прав та свобод, боротьбі з правопорушниками та захисту спокою громадян, а також суцільного добробуту є Національна поліція України.

Зважаючи на невідповідність між нормативним формулюванням та його практичним застосуванням, викликану довгостроковими змінами у правоохоронній сфері, та аналізуючи дієву організацію покладених на Національну поліцію України функцій стосовно захисту особи, суспільності загалом та зацікавленості країни щодо протиправних діянь по відношенню до неї, на основі опрацьованих нормативних актів та спеціальної літератури, що стосуються цієї сфери, а також звіту Національної поліції України про результати роботи